

Пам'яті Вадима Сергійовича Топузова

Вадим Сергійович Топузов народився 5 квітня 1929 р. у селі Велика Олександрівка Херсонської області в родині вчителя української і російської мов. Як і багато інтелігентів того нелегкого часу, Топузovi відчули на собі увесь тягар режимних репресій: батько Вадима Сергійовича, Сергій Михайлович Топузов, був засуджений за безпідставним обвинуваченням і цілком реабілітований лише посмертно, у 1957 р.

До 1941 р. В.С. Топузов учився в сільській школі. У 1945 р. переїхав до рідних в Одесу, де отримав середню освіту. У 1947 р. вступив на педіатричний факультет Одеського медичного інституту і закінчив його з відзнакою в 1953 р. Далі — три роки клінічної ординатури при кафедрі дитячої хірургії. У цей період Вадим Сергійович почав роботу над своєю кандидатською дисертацією. Після ординатури з 1956 по 1961 р. завідував хірургічним відділенням лікарні № 7 м. Донецька. У 1959 р. захистив кандидатську дисертацію і до 1963 р. завідував хірургічним відділенням Донецького обласного онкологічного диспансеру.

Із 1963 р. В.С. Топузов — доцент кафедри дитячої хірургії Одеського медичного інституту, у 1970 р. успішно захистив докторську дисертацію та отримав звання професора.

У вересні 1970 р. Вадим Сергійович обраний завідувачем кафедри дитячої хірургії Харківського медичного інституту й очолював її до 1991 р. Завдяки йому на кафедрі та в клініці відбулися революційні перетворення, котрі наблизили їх роботу до світового рівня дитячої хірургії. Значно виріс штат кафедри, розширилася її клінічна база. Кафедра поповнилася новими викладачами: поряд із співробітниками, які працювали і раніше, зокрема доцентами Ю.О. Шелудьком, Л.М. Бредихіним, М.І. Оболенцевим, асистентом Л.М. Білецькою, почали працювати доценти А.О. Сіренко, О.Ю. Острик, асистенти В.Б. Давиденко, Б.Є. Сігаєв, В.О. Заїка, Ю.В. Пащенко, О.М. Шведов.

Під керівництвом проф. В.С. Топузова підготовлено і захищено 1 докторську та 10 кандидатських дисертацій.

Збільшився і якісно змінився зміст навчальної програми для студентів лікувального та педіатричного факультетів. Були успішно впроваджені субординатура та інтернатура з дитячої хірургії. Значно активніше почав працювати студентський науковий гурток. Його учасники стали медалістами і переможцями багатьох всесоюзних студентських наукових конференцій, а ті, хто найкраще себе зарекомендував, — співробітниками клініки і викладачами кафедри. Для студентів і лікарів, які вже практикували, колективом кафедри видано низку методичних рекомендацій із проблем хірургії, травматології, дитячої анестезіології.

Роботу лікаря-практика проф. В.С. Топузов поєднував із плідною науковою діяльністю. Він автор 150 наукових праць, зокрема таких відомих монографій, як «Непрохідність кишечника у дітей», «Хірургія аномалій жовчної протоки у дітей», «Ускладнення при операціях на органах черевної порожнини у дітей», «Гнійна хірургія новонароджених», «Довідник з дитячої пульмонології».

Кафедра в ці роки займалася проблемою «Вікові особливості дитячого організму в нормі і патології». Виконані роботи були пов'язані з патологією новонароджених, лікуванням хвороби Гіршпрунга, оперативним лікуванням деструкцій легень. Розробляли методи вирішення проблеми вторин-

них оперативних втручань у випадку патології черевної порожнини в дітей, завдяки чому вдалося домогтися стабільної відсутності летальності з приводу апендициту і гострої кишкової непрохідності протягом багатьох років.

Вивчено проблеми лікування гнійно-запальних захворювань у дітей, шляхи оптимізації їхнього хірургічного лікування, питання корекції водно-електролітних порушень при перитонітах.

Із 1970 р. на кафедрі організовано курс дитячої анестезіології. Реорганізовано відділення реанімації, посилено анестезіологічну службу. Кафедра і клініка стали методичним і науковим центром регіону, до якого входять Харківська, Сумська і Полтавська області. Відповідно, зріс і обсяг надання хірургічної допомоги, покращилася робота дитячих хірургів у поліклініках міста.

Несподівана смерть професора В.С. Топузова — видатного вченого, хірурга і наставника — стала справжньою втратою для всієї школи української дитячої хірургії. Але навіть його смерть слугує для учнів яскравим прикладом беззастережної відданості своїй спеціальності: Вадим Сергійович помер в операційній, зав'язавши останній шов.

Пам'ять про цю чудову людину, талановитого і шанованого хірурга та педагога, гарного товариша назавжди збережеться в серцях усіх, хто знав Вадима Сергійовича, його учнів і послідовників, котрі мали щастя вчитися й працювати поруч із ним.

*В.Б. Давиденко,
доктор медичних наук, професор,
зав. кафедри дитячої хірургії та дитячої анестезіології
Харківського національного медичного університету*